

Guggenheim-effect

Bilbao, Bordeaux en Hamburg

Bilbao

Wat slechts één iconisch gebouw doet met massatoerisme laat het Guggenheimmuseum in Bilbao zien.

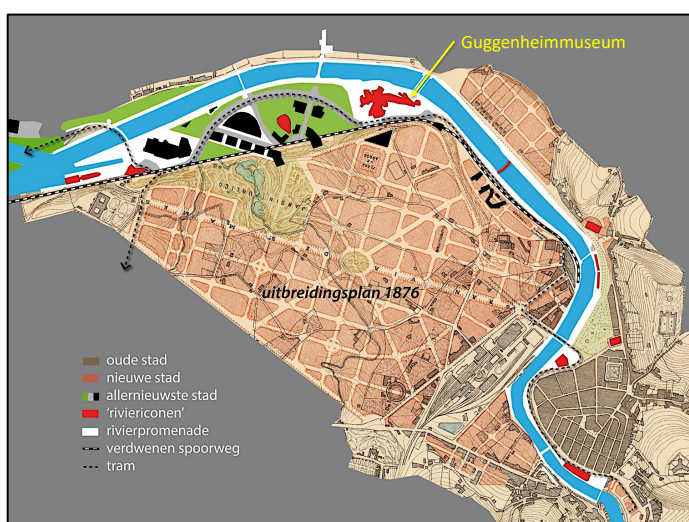
Midden op een industrieel haventerrein opende in 1997 een gloednieuw blinkend museum waar niemand om gevraagd had. Bewoners identificeren zich daarom niet met het algemeen bekende Bilbao-effect maar blijven het eigenwijs een Guggenheim-effect noemen. Het kwam als een cadeautje en zo ziet het ook uit.

De gemeente was er in elk geval blij mee want ze zat in haar maag met de rivier Mervi3n, die in de jaren 1980 voor een gigantische overstroming in het centrum zorgde. Menig havengebonden bedrijf was toen overigens al richting zeehaven aan de kust vertrokken.

Aan een nieuw museum dacht de gemeente aanvankelijk wel als laatste. Ze was druk bezig met werkloosheidsbestrijding en stadsvernieuwing en begon in dit kader met een regionaal metroproject waar de befaamde architect Norman Foster voor tekende. Hij plantte het zaadje van de hype aan moderne architectuur die daarna losbarstte. Het Guggenheimmuseum paste daar naadloos in.

In rap tempo maakte het museum deel uit van een groot stadsvernieuwingsproject langs de rivier waar veel beroemde architecten aan meededen.

De opgeknapte rivieroeveren verbonden het nieuwe stadsdeel met de historische binnenstad. De industrie verdween en toeristen struinen sindsdien langs de rivier van het een naar het ander. Of ze blijven hangen bij het Guggenheimmuseum. Ook andere delen van Bilbao kregen een opknappbeurt. En uiteraard zie je ook in Bilbao dat de huren stijgen en toeristenwinkels uit de grond schieten. De havenstad is niet meer.

Bordeaux

In Bordeaux gebeurde min of meer hetzelfde. Hier begon het eveneens met een plan voor een regionale metro, die de pas aangetreden burgemeester Juppé weldra in een tram veranderde.

Hoewel Bordeaux, niet zoals Bilbao, met overstromingen van doen had, raakte de wijnhaven in het centrum uit praktische redenen buiten gebruik. Overigens zag het centrum er toentertijd nogal verpauperd uit.

Juppé liet alle gevels schoonspuiten waardoor er een Parijse allure tevoorschijn kwam. Hij verordende tevens een prijsvraag voor de rivieroever.

Die kreeg vervolgens een geheel ander uiterlijk, voorzien van een toeristische waterspiegel c.q. fontein in het midden.

Maar daar bleef het niet bij. Ten noorden van het historisch centrum lag een binnenhaven met industrie dat ook nodig op de schop moest.

Hier verrees aan de rivier het Guggenheim-effect van Bordeaux, het wijnmuseum La Cité du Vin. Dit moest toeristen uit de hele wereld trekken die toch al naar de wijnstreek kwamen en de stad doorgaans oversloegen.

Sinds 2017 rijdt er zelfs een TGV tussen Bordeaux en Parijs die menig Pariijenaar doet besluiten om naar Bordeaux te verhuizen. Nu stijgen hier de huizenprijzen, niet alleen door toeristen (toerismegenetrificatie) maar ook door forenzen (gewone gentrificatie).

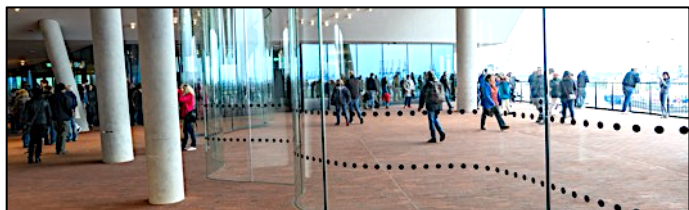

Hamburg

Zelfs Hamburg is niet ontkomen aan het Guggenheim-effect dat daar doodleuk Elbphilharmonie-Effekt heet.

Net zoals in Bilbao betreft het hier een onvoorzien initiatief van een rijke particulier die dol is op muziek. Het enige verschil is dat in Hamburg de stedenbouwkundige plannen voor het nieuwe stadsdeel in de oude haven al in kannen en kruiken waren.

De architecten van de Elbphilharmonie voorzagen dit iconische gebouw met een gratis toegankelijk uitkijkplatform waarmee het in een klap de top-attractie van de stad werd.

Gentrificatie

De nieuwe woningen in de oude havengebieden van Bilbao, Bordeaux en Hamburg hebben geen goedkope oude woningen verdrongen. Die stonden er immers niet. Van gewone (klassieke) gentrificatie is hier dus geen sprake.

Dat gebeurde echter wel in de naastgelegen wijken waar nieuwe dure woningen verrezen en oude woningen werden opgeknapt voor een doelgroep met meer geld.

Dat is wat je noemt toerisme-gentrificatie aangewakkerd door het Guggenheim-effect.